

34 զոհ՝ խաղաղ դայմաններում

Բանակ եւ հասարակություն թեմայով «Սկիլիթրա» մասնադիր նախաձեռնությամբ երեկո բնակչության մասնակիցների համաշխատ մասնակիցների կատարված հրատապությունները ու դրաբեր, թե հասարակության խորվային խնդիրները որանով են արացողվան բանակում:

Արդյունքներ բնակչության չափավագը, որովհետեւ իրավաբանական Արդյունքներ մերժացրած խնդիրներին 77 ՊՆ դաշտանության հաղաքանության վարչության իրավաբանական բաժնի դեկազուի տեղակալու Աբենանը Ավետիսյանի դաշտանությամբ միան համարտեց չեին, այլու երեմն համատեսից դրս էին, եւ տրավությունն ու ստեղծում, թե բանախոսը խնդրին այնան էլ լավ չի ժրադեսում:

2010-ին զորացրված ճամակին զինուոր, «ԻմՊԵՐՎ» ռադիոկայանի ծագորդի մասնակիցները ու մասնակիցները չեն հաջարեցին առաջապահ ազգի գրեթե ողնոշ չեր ասում: Վերոնց այլ բանախոսներին բիում էր, որ եթե հրաժանականի բանակում չի կայացել, այնուամենակ խնդրությունը պատճենավոր է պահպանակ կամ բանակի եւ ծառայության մասին գրեթե ողնոշ չեր ասում: «Դեմքնեալ երկու բանախոսներին բիում էր, որ եթե հրաժանականի բանակում չի կայացել, այսաց առաջապահ պատճենավոր է պահպանակ կամ բանակի եւ ծառայության մասին գրեթե ողնոշ չեր ասում: Հերական համար այս իրավաբանական բանակի պահպանակ կամ բանակի եւ ծառայության մասին գրեթե ողնոշ չեր ասում: Համար այս պահպանակ կամ բանակի եւ ծառայության մասին գրեթե ողնոշ չեր ասում:

Այս ասրի, ոս դաշտանական սյսմեներ, բանակում գրանցվել է մահացության 34 դեմք: Արդյունքուն ամոզականը բանակում: Սակայն երբ Խոստարանը խնդրեցին գոնե մրամ դաշտության անոն բայկավել, որոնց որդենքը ծառայության են բանակում, որդենքը ծառայության են բանակում, որդենքը ծառայության են բանակում, որդենքը ծառայության են բանակում:

Ավետիսյան այս պահպանական աշխատավորների հրաժանակությունը չեն ծառայության բանակում: Սակայն երբ Խոստարանը խնդրեցին գոնե մրամ դաշտության անոն բայկավել, որոնց որդենքը ծառայության են բանակում:

Վերջին տօքանում հայաստանյան մանուկը նորից անդրադառնում է Աղրթեզանում սկսված եւ աղրթեզանական հասարակությանը ոգե-

շահագործ համար առաջ առաջ է առ գործությամբ հանձնակած մի կանոնադիր մասին, որը նորացակ ունի աղրեցանական ինքնությունը մարել սովետիզմի եւ ռուսաֆիլության վերջին մնացուկներից՝ աղրեցանցներին տված սլավոնական պատմություններից։ Աղրեցանական պատմությունները առաջ

նական ազգանունները, ավելի ճիշտ՝ աղրեթանցուն տված ազգանունները չնշին բացառություններով կազմված են սպափանական -ով, եւ ազգանվանակերս ածանցներով, եւ ահա սկսվել է աղրեթանական ինքնությունը նաեւ անվանակամ խարթարմներից մարդելու գործընթաց: Խնդիր արագ եւ արդյունավետ լուծնան համար գտնվել է ցաւ դարձ եղանակ. հիմնականում ազգանունները վերջից ազտում են -ով, եւ վերջապերություններից՝ փոխարենը ավելացնելով -ի կամ -գաղու վերջապերությունները՝ Կուրամով-Կուրանի, Այիեն-Այիանի: Այսան բան: Եվ որդան ել մենք հեծենք ու անահետն, ծառթենք ու ծիծաղենք, փասս այն է, որ աղրեթանցու ազգանունն իրավանք նարկում է: Եվ աղրեթանական սպափանական ազգանուններով փոխարեն են ոչ միայն երևիկ իշենագիտականության իստավեճաբար.

աշխատացրությունը հասակած է, ոչ միայն եղային համախմբման նորագույնը, դրանով Արքեօջանը նաև զանում է ավելի «ընթանելի» դառնալ մահմեդական աշխարհին, ինչին տաճանայակներ շարունակ խանգարել ե արքեօջանական ազգանունների որոշակի օտարաշիռությունը։ Ազգանվանափոխությամբ Արքեօջանն ավելի է մերժելում նաև իրանցի միլիոնակու ատրպատականացներին, ովքեր մեծ մասամբ որդես ազգանվանակեր վերջապարհություն ազգանունների վերջում ունեն հենց դարսկական

ծագման -զայտ վերջանցը: Այս վերջինը նույնպես առ կարենոր հանգամանիք է եւ ցոյց է տախու, թե ինչպես են Արքեթանում ձգտում այդ յուրօնակ կամդանիան եւս ծառայեցնելու բաղաբական նոյասկաների:

Եվ այդ ամենն իրականացվում է ոչ թե ինչ-որ հասուլենա նվիրյալների ջանքերի, ոչ թե ինչ-որ հասարակական նախաձեռնությունների, այլ դետական մշակված բաղադրականության արդյունքում (ի տարերթություն մեզ, եթ, օրինակ, հայկական դղորից հայեցիությունը դաշտապանում է ոչ թե դետայլումը, այլ հենց Վերջինիս սպառանալիներից՝ հասարակության մի խավը): Այդ գործընթացը հաջողությամբ առաջ անանառ են լծված նաև ադրբեջանական լրատվամիջոցները, որոնք ջանք չեն խնայում ավելի ու ավելի դրական ժեշտույթ հագեցնելու առանց այն էլ դրական հասարակական կարծին ու մքննությունը: Ադրբեջանի գիտությունների ակադեմիայում նույնիսկ ստեղծվել է հասուլ բաժանմունք, որը դում է ազգանախագործության գիտական հիմքերը:

Աղբեջականիները ահա այս-
դես:

Իսկ ի՞նչ են անում մենք հայեր, մեր ազգանունները օսմանի դրավա-
կոր կետից ճարթելու համար: Ա-
նո՞ւմ: ԶՇ հա: Մենք միայն հեգունդ
ենք, հարևանի արածին նայում ի-
նավուրց ազգի մեր դաշնական հե-
ռուներից, ձեռ առնում ու... շարո-
ւակուն ստորագրել՝ չիլինգար, խզ-
նալ, թոփալ, թոփուա, թոփշի, թ-
շիշ, դրազպոյ, մեյթիսան, զան-
ջուրազ... Եվ նորից մեր հայեցիու-
թյան միակ հոլով մեր ուժավող

«յան»-ն է, որ իմբն էլ է հոգմել հարյուրավոր ու հազարավոր թուրքական արճաներ հայերն եւ հայեցի դարձնելու դարավոր ծիփը: Յոգմել է այնքան, որ Վաղուց ժամանակն է դաշտային կանգնելու ուժասպառ «յան»-ին, քարմացնելու եւ գրաց-

Նելու նրան հայտնած հայկականությամբ:
Բայց ո՞ւն եմ ասում:
Մենք, որ 1990-ականների սկզբներից կարողացավ մեր Եւկիր մարել բուրժ-քարավական տեղանուններից՝ հայացնելով հայեցի դաշճնելով՝ հայրեաւոյր բնակավայրերի անուններ, հիմա, երբ հարթ վաղուց հասել է նաև բուրժանաւոյր մեր ազգանունները հայացնելուն, նախ չեմ օգում այդ ազգանունների արմաներում թափնակած

Թուրքական վասնգը, աղա՝ իրեւ տոհմանուն անտարբեր կրում են նոյնիսկ օսարի սկած արհամարհական, վիրավորական ճակրիդը: Ձե, մենք ինչպես կարող ենք հրաժարվել մեր հնամենի տոհմանուններից, եթե դարավոր բռուսանշիներ ենք ու դալլաբներ, նադրալներ ու փամրուկշիներ, թոփշիներ ու սմբչիներ, թաշչիներ ու փալանչիներ, բալաբեկներ ու արաբեկներ, չոփուռներ ու չոլախներ, չոփիկներ ու թոփիկներ, թոփուզներ ու դարասներ, յայանդուզներ ու փալանջրուզներ... Ինչպես կարեի է այդ տոհմանուններ «ազնվական» հնամենիներուն զիհաքրեթ, ինչ է թե ազգանուն ենք ճարրում: Վերջապես, ինչպես կարեի է հրաշաւթել ազգանուններից, եթե դրանք նոյնինչ նշանակեն՝ ծավալատա (չոփուռ), կաղ (թոփիա), կրնա (չոլախ), անխոնեմ (թիւար), անզուս (խզմալ), կենտս (չոփիկ), սախոս

տուն», որ հայրենիք է կանչում աշխարհով մեկ սփռված մեր ազգակիցներին: Բայց «արդ տուն» դեմք է ասել նաև մեր հին ու դարավոր ազգանուններին՝ մամիկոնյաններին, կամսարականներին, զմթումիններին, մոլոցներին: Ինչո՞ւ են մոռացել մեր հայկական անձնանունները, որ կարող էին շատ գեղեցկութեն փոխարինել ամեն ժամանակակից բարերարական բառերի: Մի Փալանջան Արմեն, մի Ղալթախչյան Պողոս, մի Քեչչյան Սեւակ, մի Թոփ-նեցյան Մաճիկոն իր տոհմի դասնության մեջ միշտ չի կարող գտնել Արամ, Մանուկ, Դավիթ, Մովսես ամունով մի նախնի, որ հրաժարակի փալանջից, ղալթախչից, Քեչչյանից, Թոփունից:

Ընթերցողն անկասկած նկատեց,
որ Վեր թվարկված թուրքանա ազ-
գանունների շարուն կային նաև
հայսնի նարդկանց, դաշտոնյանե-
րի եւ դաշգամավորների ազգա-
նուններ: Դրանք հիշատակվել եւ
կրոյ կրոյի են դրվել միտունաքար՝
այն հույսով, որ, ո՞վ գիտե, գուցէ
հենց նրանի սկսեն հայոց ամսնա-
րանը ճարելու ազգաղական
գործը՝ օրինակ եւ խրախուս ծա-
ռայելով:

սանի կառավարության «Մարդու հայրենիք» եւ սփյուզի նախարարության «Արի տուն» ծրագրերի տամարանությանը՝ կառավարությունը կամ ճշակույիք նախարարությունն էլ գուց նախաձեռնեն ազգանվանակիրության մի ծրագիր, օրինակ՝ «Մարդու տոհմ», որի արդյունքում եթե հայրու հայի ազգանուն էլ մաֆրվի թուրբական խարանից, դաշյալ նոյանակ է:

Ահա թե ինչու այս հոդվածն ավարտում են նաև իրեւ բաց նամակ՝ ուղղված ՀՀ Վարչապետին եւ նշակույթի նախարարին:

ԵՐԱՆԱԿԱՐԳՈՒՅԹ

Uwfnır snhus

ԱԾԱՆ ՄԻ OR ՎԱյոց ՃՐԵՒՄ

რჯან აებტე ჩესავსაწილა ჩესავრები
ქაბ თუ ნათე არსასამანანგებისტე,
ირნე ზაშქნ თუ გაეხო ჩენი აუ
სენიანებისტე სტანციი სოფასა-
ლიკ: სოცელაკანანტე ჩანარე მა-
ტან მანაგებ ჩესავსაწილა უმასტ-
ელიკ, ირ წელიარე აებტე ირის-
სიან ჩენი ღაფსნებ, რა აე სი-
დანანები აე მოხს სკ გრესანგებ მა-
სტანალასილ: სტან სორტისაუ-
ასომ ს, ირ წელიარე აებტე აც-
ებ გა არავსე ასტე აც-
ებ ტე:

Հասին տեսադիտարանից շարժվեցին դեղի Արաւել գյուղ: Եթե հանկարծ մոլորձին այս գյուղում, դժվար թէ գտնելու ինչ-որ մեկին, որ թէզ ճանապարհ ցոց կտա: Տաղավորությունն այնպիսին էր, որ գյուղը բնակչներ չունի: Շատ սեր ոչ դրա ունեին, ոչ դատուիան, ասմինեւն ավերված էին, իսկ ներսում ունեւի գոյս չկար: Որքան էլ զարմանալի Է սփառչելի բնություն ունեցող գյուղում կարծու ոչ ոք չեր ապրուն: Կիսաբնու Շնաեւ Արաւելի վավեր, որը գտնվում է Եղեգոս գետի Արաւել վասիկ ափին: Արաւելից հետո արշավականներ ճաման Եղեգոս գյուղ, որտեղ մարդկանց առաջնոր հայրեցին թէ ճառական Արաւելի պալմի-

ԵԱ աղրում»: Մաղլեն տաճ ու նրա 82-ամյա ամուսինի հարեւանների ընթիրք ամեն or դույլերով ջոր են կրում: «Խմելու ջորոր մեր տուն չի հասնում», ապելամոնով է Մարիեն տաճ:

Եղեգիսուն ապահովանու և օավազան ատլիւդ:

Եղեգիսուն եթե որեւէ մեկը հիվանդանութ է եւ ուզում է թժէկի միմել, աղայ դրա համար դեմք է հասնի Եղեգնաձոր, բայի որ զյուղում ոչ թժով կա, ոչ էլ հիվանդանոց: «Ամբողջ զյուղում ընդամենը մի բուժույց ունեն», նույն է Մարշեն Եղեգարյանը:

Հարունակեցով խալարքափ հասան Զո-

րաց Եկեղեցի, որը գտնվում է Եղեգիսի արեւ-
յան եղին: Զորաց Եկեղեցին կառուցվել է 14-
րդ դարում: Պատշաճ մեկնելոց առաջ հայ
մարտիկներն այս Եկեղեցւմ են օրհնած ու
խարրութիւն լսածու:

«Արշակականներ» իայրենացիական ակումբ

Եղանակակից պահպան «Արշավական-ներ» ակումբի ղեկավարն է: Նրա խոսնով՝ ակումբը ըստ 60 մասնական անդամներ ունի, բայց արշավաներին մասնակցելու համար դարձանք չեն մասնական անդամ լինել: «Ու ուզում ե՛ կարող է մասնակցել ներ արշավաներին, տարիքային սահմանափակումներ ել չկան՝ չնայած արշավաների հիմնականում երթասարդներ են զայխ», ասում է **Եղանական-ներ**, աղա ավելացնում. «Ակզրում արշավաների միայն ընկերներով էինք գնում: Մեր արշավաների մասին օւտերն հմացան նաև օճոկլասնիկ. ru սոցիալական ցանցի միջոցով: Արշավականների թիվը գնալով ավելանում էր: 2008 թվականի մայիսի 28-ին գնացինք ներ առաջին արշավին»: Արշավականները չորս անգամ հասցրել են լինել նաև Արցախում: «Հս նախնական դյանների՝ ուժով հորեցանական արշավ ենք ունենալու՝ նոյնքերին գնալու ենք մեր 100-րդ արշավին», ասում է Եղանական-ները եւ ուրախությանը հավելում, որ իրենց արշավաների ընթացքում մարդիկ ծանոթանում են իրար հետ, ընկերանում. «Մեր արշավաների ընորհիվ արդեն 2 ընտանիքի է ծննդապորտել, դրանցից մեկը հենց ին ընտանիքն է: Կոնցո՞ Մերիի հետ արշավաների ժամանակ են ծանոթացել»:

ԻՆԳԱ ՊԵՏՏՐՈՒՅՑԱՆ
Վայոց ձոր-Երեսն

